

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Vásárhelyi Tamás*

Cím: *Hogyan került Ady Budapestre*

Forrás: ~~Ujság~~ *Ujság*

Bn.
(Hely)

1942 IX 13.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy *92*

Hely *Ady Endre*

Idő *"1942"*

Személy

Hogyan került Ady Budapestre?

Ezt így beszélte el a budai kis-korcsmában csöndes borozgatás közben öreg újságíró barátom:

1904. elején Szász Zoltánnal, akivel együtt dolgoztam a Budapesti Napló szerkesztőségében, Nagyváradon jártunk. Jóval éjjel után bevetődünk egy kávéházba. Vonatunk hajnali ötkor indult vissza Pestre, már nem volt érdemes lefeküdni. A kávéház egyik hosszú asztalánál fiatal emberek ültek csöndesen. Mindjárt gondoltuk, újságírók az éjszakai munka után. Szemügyre vettek bennünket, azután egyikük szólt a főpincérnek, aki egy forduló után asztalunkhoz lépett:

— Ugyebár, az urak pesti újságírók?

— Igen.

— Azok az urak ott a nagyasztalnál váradai újságírók s azt kérik, engedjék meg, hogy ide ülhessenek.

— Azt már nem — mondtam —, majd mi megyünk át hozzájuk.

Nyomban át is mentünk. Bemutatkozások után egyszerre élénk társalgásba merültünk. Az asztal végén ült hallgatagon egy fiatal ember. Sötét haja homlokára borult, aunak felét eltakarva; de csodálatos nagy szeme többet, érdekesebbet mondott, mint a beszélő társak ajka. Ezek a szemek nem nézhettek

senkire föltűnés nélkül. Telt az idő, egyik-másik már az óráját nézegette, mi is mondtuk, hogy megyünk nemsokára. A társaság elkészönt tőlünk, csak a hallgató ifju maradt. Szinte meglepő volt, hogy éppen ő, aki nem vett részt a társalgásban, azt mondta:

— Én még maradok, azután kikísérem a pesti urakat.

Nemsokára felszedelőzködtünk és kiléptünk a váradai hideg éjszakába. Ekkor hallottam először Ady Endre nevét. Megkérdeztem tőle, mert éreztem, hogy — érdemes megtudni és megtartani.

— Mit csinálsz a lapnál? — kérdeztem azután tőle.

— Vezércikket írok és verset.

— Szóval költő vagy.

— Az.

— Hát halljunk egy verset!

Rögtön rákezdte. Már az első sorok megfogtak s amikor befejezte, egyszerre mondtuk Szász Zoltánnal:

— Hát ez nagyon jó! Másikat!

Sohasem fogom elfeledni ezt az éjszakai sétát a Körösparton. Ady ebben a dermesztő hidegben egyszerre szinte átszellemülve, megrészegülve saját versének szépségétől,

belezengette a csöndbe a téli hajnal elé finoman faragott mondatait. Megálltunk és szóltanul néztük ezt a fiatal embert. Azután nem tudtunk mást mondani:

— Mondj még egy harmadikat!

Elhangzott a harmadik vers is, azután csöndbe merülve ballagtunk az állomás felé a most kopasz hársfasoron, amelyről később Ady a váradai hangulatot oly csodásan érzékeltető verset fog írni. Egészen kikísért bennünket. Melegen bucsuzkodtunk s mielőtt felszálltunk, azt mondtam neki:

— Pestre kell jönnöd.

— Én is azt szeretném, bátyám, Lajos is (Bíró Lajos), nagyon tehetséges fiú, ő is Pestre kívánczik. De nem ismerünk senkit. Azt sem tudjuk, kihez forduljunk.

Megállapodtunk, hogy mihelyt tehetik, mindketten feljönnek és nyélbe ütjük a dolgot.

Hetek vagy inkább hónapok múltán egy este jelenti szerkesztőségi szolgánk (akkor még nem altiszinek nevezték ezt a hasznos alkalmazottat), hogy két snájderlegény formájú ember akar velem beszélni. Nagybajuszu Jánosunk valami furcsa gögben szenvedett, neki nem volt ur más, csak aki a szerkesztőségben dolgozott. Hogy nem suszterlegény-

formájúaknak mondotta az idegeneket, az már bizonyos kedvező értékelésre mutatott. Utasításomra bebocsátotta őket.

Ady és Bíró Lajos lépett be.

Vészinek már nagyváradi utunk után szóltam Adyról. Most bevittem őket hozzá.

— Van valami kéziratod itt? — kérdezte Vészi Adyt.

Ady benyúlt a zsebébe és átnyújtott egy verset.

— És neked?

Erre Bíró Lajos átnyújtott egy novellát.

— Menjeteik Braun Sándorhoz!

Braun Sándor elolvasta a verset. Nagyon tetszett neki. De furcsa, gyanakodó ember volt. Ugy nézett

Adyra, mintha nem hinné, hogy ő írta a verset.

— Tudnál hamarosan írni egy másikat? Igen? Hát menj a másik szobába és ird meg!

Betessékeltük Vészi szobájába, amely ekkor már üres volt. Félóra alatt elkészült a vers. Az is nagyon tetszett Braunnak.

— A novellát nem érek rá most elolvasni. A vers vasárnap jön, az-

után jöjjetek el ti is, — így bocsátotta el a két váradai ifjút.

A vers vasárnap valóban megjelent a tárca előtt. (Az Ady-Muzeum szerint a Budapesti Naplóban közölt

első Ady-vers: Tüzes seb vagyok, *Seb vagyok* címmel jelent meg 1904 április 16-án. 1908 június 21-én jelent meg az utolsó *A paraszt nyár* címmel.

Az első vers megjelenése után jelentkezett Ady Bíró Lajossal együtt a szerkesztőségben. Ettől kezdve állandóan hozta a lap Ady verseit és Bíró Lajos novelláit. A novellák legtöbbször a vasárnapi tárcaiban jelentek meg, Ady verseit pedig azzal tüntették ki, hogy a tárca előtt feltűnő kövér betűkkel nyomatták. Nemsokára mindketten belső munkatársai lettek a lapnak.

Vásárhelyi Tamás.